

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Zuzany Šnejdrové, Ph.D., a soudkyně Mgr. Jany Volkové a Mgr. Barbory Berkové ve věci

žalobkyně: **Salutem Pharma s. r. o.**, IČO 03844013
sídlem Nádražní 1088, 738 01 Frýdek-Místek
zastoupená advokátem Mgr. et Mgr. Petrem Malíšem
sídlem Sokola Tůmy 743/16, Mariánské Hory, 709 00 Ostrava

proti

žalovanému: **Státní zemědělská a potravinářská inspekce, inspektorát v Olomouci**
sídlem Pavelkova 13, 772 85 Olomouc

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 11. 2016, č. j. SZPI/BH864-2/2016, ve věci označování potravin,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

A) Vymezení věci

1. Žalobkyně se žalobou podanou ke krajskému soudu v zákonem stanovené lhůtě domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 3. 11. 2016, č. j. SZPI/BH864-2/2016 (dále jen „napadené

rozhodnutí“), kterým ředitel žalovaného zamítl odvolání žalobkyně proti opatření žalovaného ze dne 20. 10. 2016, č. P075-80080/16/D (dále jen „opatření“). Tímto opatřením žalovaný uložil žalobkyni povinnost uvést označení potravin ParazitEX na jejím obalu a webové stránce do souladu s požadavky nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. 10. 2011, o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a o zrušení směrnice Komise 87/250/EHS, směrnice Rady 90/496/EHS, směrnice Komise 1999/10/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES, směrnic Komise 2002/67/ES a 2008/5/ES a nařízení Komise (ES) č. 608/2004 (dále jen „nařízení č. 1169/2011“), a to do 31. 12. 2016.

2. Dne 20. 10. 2016 provedla Státní zemědělská a potravinářská inspekce, inspektorát v Olomouci v provozovně žalobkyně ve Frýdku Místku kontrolu, jejímž předmětem bylo označování doplňku stravy s názvem ParazitEX – doplněk stravy, 60 kapslí, který žalobkyně jako distributor uváděla na trh (dále jen „výrobek“).
3. Z protokolu č. P075-80080/16 vyplývá, že žalovaný při kontrole zjistil, že je výrobek na obalu určeném pro spotřebitele označen názvem „ParazitEX“ a tento název je doplněn textem „*pomáhá na parazity*“, „*pomáhá udržet trávicí trakt bez parazitů*“. Při kontrole byla dále zkoumána tvrzení uvedená na webové stránce www.parazitex.cz, kde bylo mimo jiné uvedeno: „*Jak dlouho užívat ParazitEX? Minimálně 30 dní. Proč? Důvodem je to, že je potřeba rozbit celý cyklus vývoje parazitů. Proto je potřeba užívat doplněk stravy po dobu minimálně 1 měsíc, aby došlo k podchycení následně vylíhnutých larev z vajíček, ke kterému dochází po celé toto období*“.
4. Žalovaný shledal na základě provedené kontroly, že žalobkyně při označení výrobku užila text, který má charakter léčebného tvrzení a tímto porušila čl. 7 odst. 3 nařízení č. 1169/2011. Proto uložil žalobkyni opatřením ze dne 20. 10. 2016 povinnost uvést označení potravin na jejím obalu a webové stránce do souladu s požadavky nařízení č. 1169/2011, a to do 31. 12. 2016.
5. Žalobkyně podala proti vydanému opatření odvolání ze dne 27. 10. 2016. Ředitel žalovaného napadeným rozhodnutím odvolání žalobkyně zamítl a opatření potvrdil.

B) Žaloba

6. Žalobkyně navrhovala, aby krajský soud zrušil napadené rozhodnutí. Konkrétně namítala, že:
 - a) žalovaný vadně vyhodnotil předponu EX v názvu výrobku. Žalobkyně nesouhlasila s tím, že žalovaný vyložil předponu EX jako „ven“, „z“, nikoli ve smyslu „místního nebo časového vymezení se vůči jinde se nacházející nebo jindy proběhnuvší skutečnosti, bez jakékoli negativní konotace“. Předpona EX nenesou podle žalobkyně žádný negativní význam, který by se vztahoval k onemocnění, přičemž aktuální informace uvedené na výrobku nedávají možnost vykládat název výrobku ParazitEX jako aktivní zbavování organismu parazitů na základě účinků samotného výrobku;
 - b) žalovaný nesprávně vyložil pojem parazit v názvu výrobku. Žalobkyně namítala, že žalovaný nesprávně vyhodnotil slovo parazit jako „cizopasník“, „příživník“ a z tohoto významu vyvodil, že jak název výrobku, tak i veškerá tvrzení obsahující pojem parazit, naznačují, že výrobek je určen pro odstranění nežádoucích činitelů. Žalovaný při hodnocení slova parazit vycházel z nepravdivých a účelově interpretovaných předpokladů, protože ne všichni parazité musí být pro organismus člověka škodliví; někteří mohou být i žádoucí;
 - c) neexistuje spojitost mezi pojmem parazit a nemocí. Žalovaný uložil žalobkyni opatření z důvodu porušení čl. 7 nařízení č. 1169/2011, který jasně odkazuje na nemoc. Tento pojem však v nařízení není definován, je tedy třeba vycházet z Mezinárodní klasifikace nemocí a souvisejících zdravotních problémů (v originále International Classification of Diseases and

Related Health Problems), vydané Světovou zdravotnickou organizací (WHO) (dále jen „mezinárodní klasifikace nemocí“). V tomto seznamu nemocí není parazit uveden jako nemoc sama o sobě, ale toliko jako modifikátor, neboli upřesňující výraz, který specifikuje určitý pojem, zejména název určité nemoci. Pojem parazit je proto sám o sobě neškodný, bez významu obnášejícího nemoc nebo způsobujícího negativní stav organismu. Obdobně jako slovo parazit lze používat slovo „houby“ či „hmyz“. Pojem parazit tak v mezinárodní klasifikaci nemocí jako nemoc uveden není, žalovaný tak extenzivně aplikoval pojem nemoc i na slovo parazit, které nemoc neoznačuje. Žalovaný v napadeném rozhodnutí neodůvodnil použitelnost nařízení č. 1169/2011 v této věci a kvůli extenzivnímu výkladu pojmu nemoc nesprávně vycházel z čl. 7 nařízení č. 1169/2011; správní orgány tak v opatření uložily žalobkyni povinnost nezákonně;

- d) žalovaný neposoudil dopad výrobku na průměrného spotřebitele. Podle žalobkyně měly správní orgány posuzovat „riziko indikace“ léčebných účinků výrobků ve vztahu k průměrnému spotřebiteli. Podle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2013, sp. zn. 23 Cdo 3845/2012, si lze pod pojmem průměrného spotřebitele představit spotřebitele, který má dostatek informací a je v rozumné míře pozorný a opatrný s ohledem na sociální, kulturní a jazykové faktory. Opatření ani napadené rozhodnutí neobsahují žádnou analýzu vnímání průměrného spotřebitele ve vztahu k uvedenému judikaturnímu výkladu. Z ničeho nevyplývá, že by průměrný spotřebitel mohl chápat název výrobku ParazitEX jako „parazit ven, pryč“. Výrobek ParazitEX není výrobkem každodenní spotřeby průměrného spotřebitele, je distribuován na trh prostřednictvím lékáren, lze tudíž očekávat, že spotřebitel při jeho výběru vynaloží vyšší než základní míru pozornosti, aby posoudil, zda má od výrobku očekávat léčebné účinky a zda je výrobek prostředek na léčbu nějaké nemoci;
- e) správní orgány nepřihledly k on-hold tvrzením. Žalobkyně namítala, že v odvolacím řízení předložila plné znění seznamu on-hold, který žalovaný nezohlednil. V části seznamu, která se týkala protiparazitických účinků výtažků z listu papáji a vrcholáku myrobalánového, je uvedeno, že mají „negativní dopad na vývoj parazitů“ a „pomáhá udržovat trávicí systém bez parazitů“. Žalovaný tak měl při posuzování významu textu na obalu výrobku přihlednout ke skutečnostem uvedeným u těchto rostlin na on-hold seznamu.

Žalobkyně v rámci žaloby několikrát zdůrazňovala, že všechna problematická a správními orgány vytýkaná označení po vydání opatření odstranila jak z obalu výrobku, tak z internetových stránek www.parazitex.cz, argumentace žalovaného tak není případná.

C) Vyjádření žalovaného

7. Žalovaný navrhoval, aby krajský soud žalobu zamítl. K jednotlivým žalobním námitkám se vyjádřil takto:

ad a) dle latinského slovníku lze přeponu EX přeložit jako „ze, z, ven, vzhůru, zevnitř“, ale také jako „bývalý (bývalá, bývalé), podle, na základě“. Faktický význam předpony se tak odvozuje od připojeného slova či sousloví. Slovní spojení ParazitEX lze podle žalovaného vyložit jako „parazit ven“, toto slovní spojení tak informuje spotřebitele o tom, že se parazit díky výrobku dostává z těla hostitele. Z kombinace označení výrobku názvem „ParazitEX“ a označení na obalu výrobku ve znění „pomáhá na parazity“ a „pomáhá udržet trávicí trakt bez parazitů“ vyplývá, že je výrobek určen pro odstranění nežádoucích činitelů, čímž je dána příčinná souvislost mezi užíváním výrobku a odstraněním negativních průvodních jevů spojených s přítomností parazitů. Podle žalovaného se u výrobku ParazitEX jednalo o léčebné, nikoli schválené zdravotní tvrzení;

ad b) případy parazitů, kteří mají pozitivní vliv na lidský organismus, jsou v menšině ke skupině parazitů, kteří mají negativní vliv na organismus a způsobují nežádoucí stavy organismu. Název

výrobku a texty (na obalu výrobku a na internetových stránkách) podsouvaly spotřebitelé myšlenku, že je již parazity nakažen a že konzumací výrobku se parazitů zbaví. Podle žalovaného většina běžných parazitů sice nemusí mít pro běžnou zdravou populaci zhoubné následky, ale přináší s sebou nepříjemné projevy. Žalobkyně i žalovaný se shodnou na dělení parazitů na prospěšné a na ty s negativním vlivem na lidský organismus. Žalovanému nebylo jasné, proč žalobkyně prokazovala ve správním řízení pozitivní vliv parazitů, a současně uváděla na trh výrobek, který odstraňuje parazity z organismu či jej udržuje bez parazitů;

ad c) v mezinárodní klasifikaci nemocí se skutečně slovo parazit jako samostatná nemoc nevyskytuje, jedná se ale o původce nemoci. Výraz „parazitární“ tak specifikuje nemoc nebo zdravotní problém (např. parazitární infekce). Přestože výrazy „parazit“ či „parazitární“ nejsou samy o sobě definovány v seznamu jako nemoc, jsou spojeny se stavem organismu, který není žádoucí. Organismus napadený parazity nelze považovat za zdravý organismus, protože se jedná o nepřirozený stav organismu způsobující únavu, bolesti hlavy, kloubů apod. Výrobek ParazitEX deklaroval, že pomáhá proti těmto stavům a vede k vypuzení parazitů z těla, čímž přivodí úlevu a normální (zdravý) stav těla.

V Seznamu rizikových slov, která lze považovat za léčebná tvrzení, vydaném Meziřesortní pracovní skupinou Ministerstva zemědělství (dále jen "seznam rizikových slov"), je uveden výraz protiparazitní, který je prakticky synonymem pro výraz „účinný proti parazitům“, který deklarovala žalobkyně na výrobku ParazitEX;

ad d) přestože se jednalo o výrobek pořízovaný výjimečně a i v případě, že by spotřebitel při výběru vynaložil větší míru pozornosti, má žalovaný za to, že si slova „parazit“ a „EX“ průměrný spotřebitel spojí s významem „parazit ven“, tedy že se požitím výrobku zbaví parazitů přítomných v těle. O tomto účinku byl spotřebitel utvrzován i texty na internetových stránkách www.parazitex.cz. Na spotřebitele mělo vliv i to, že je výrobek prodáván v lékárnách, protože průměrný spotřebitel navštěvuje lékárnu obvykle za účelem koupě léčebného přípravku, který mu přinese úlevu. Lékárna je chápána jako specifické spotřebitelské prostředí rozdílné od běžné obchodní sítě.

K rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 3845/2012 uvedl, že se Nejvyšší soud zabýval pouze pojmem „bolest“ a tvrzením „Bolí vás klouby?“. Jednalo se o řečnickou otázku, nikoli o zdravotní tvrzení. U obecného pojmu „bolest“ se jedná o jinou situaci než je tomu v posuzovaném případě.

Žalovaný dále doplnil, že výrobek je cílen proti nežádoucí skupině parazitů, jejichž působení v organismu se projevuje dlouhodobou únavou, bolestmi kloubů či hlavy a zažívacími problémy (na které odkazovala žalobkyně v informacích o výrobku), tedy projevy spojenými s možným propuknutím nemoci.

V souvislosti s on-hold seznamem odkázal žalovaný na kapitolu III článek 7 odst. 3 nařízení č. 1169/2011. Doplnil, že jeho závěry byly opřeny o závazné stanovisko Státního zdravotnického úřadu č. j. 2758/2016 - Hodnocení zdravotního rizika doplňku stravy ParazitEX, a dále Hygienické stanice hlavního města Prahy, č. j. HSHMP 46815/2016 - Postoupení zjištění z výkonu státního zdravotnického dozoru k došetření.

D) Jednání před krajským soudem

8. Během jednání krajského osudu, které se uskutečnilo dne 30. 8. 2018, zástupce žalobkyně k důkazu předložil krajskému osudu 26 screenshotů internetových stránek různých výrobků, kterými chtěl prokázat, že se na trhu nacházejí výrobky s obdobnou strukturou názvu jako výrobek ParazitEX. Žalovaný vůči výrobcům těchto výrobků nezažádal správní řízení, proto má

žalobkyně za to, že žalovaný výrobky s názvem obdobným jako ParaziteEX aproboval. Žalovaný v této souvislosti porušil zásadu rovného zacházení, protože v obdobných případech nepostupoval shodně. Zásadu rovného zacházení namítala žalobkyně již v odvolání proti opatření, žalovaný však tuto odvolací námitku v napadeném rozhodnutí nevyřadil.

9. Žalobkyně dále k prokázání všeobecného chápání pojmu parazit mezi spotřebiteli (žalobní bod b) navrhovala, aby krajský soud k důkazu provedl výsledky průzkumu o vnímání významu slova parazit mezi spotřebiteli.

E) Posouzení věci krajským soudem

10. Krajský soud přezkoumal v mezích žalobních bodů dle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), napadené rozhodnutí.
11. Krajský soud na úvod zdůrazňuje, že v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s. vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správních orgánů. Žalobkyně v žalobě argumentovala tím, že po vydání rozhodnutí správních orgánů učinila kroky k tomu, aby se na obalu výrobku a na internetových stránkách www.parazitex.cz již nenacházela tvrzení, která by bylo možné považovat za léčebná. Krajský soud s ohledem na § 71 odst. 1 s. ř. s. však na tuto skutečnost nemohl brát jakýkoli ohled. Pro krajský soud je rozhodný stav, za kterého rozhodovaly správní orgány, nikoli současný faktický stav. Argumentace úpravou webových stránek či obalu výrobku v době rozhodování krajského soudu je tak nepřijatelná a krajský soud ji nebyl oprávněn nijak zohlednit.

ad a) Význam předpony EX v názvu výrobku

12. Krajský soud se nejprve zabýval významem předpony EX, přičemž při posuzování této otázky vycházel z obecného chápání předpony EX mezi spotřebiteli. Obvykle se tato předpona v běžné komunikaci užívá ve významu „ven“ či „bývalý“. V nyní rozhodované věci nejde ale o význam samotné předpony EX, ale rozhodující je, jaký význam vyplývá ze slovního spojení ParazitEX. Krajský soud se ztotožňuje s žalovaným, že spojení slov parazit a ex lze chápat jako „parazit ven“ či „parazit bývalý“. Žalobkyně v žalobě naopak tvrdila, že je třeba chápat předponu EX ve smyslu *„místního nebo časového vymezení se vůči jinde se nacházející nebo jindy proběhnuší skutečnosti, bez jakékoli negativní konotace“*. Podle krajského soudu by však za takového výkladu spojení předpony EX a slova parazit nedávalo žádný smysl a neshodovalo by se s obecným chápáním předpony EX.
13. Krajský soud má za to, že výklad názvu výrobku ParazitEX jako „parazit ven, bývalý“ navazuje dojem, že se parazit někde vyskytoval a vyskytovat díky výrobku nebude. Výklad předpony EX provedený žalovaným není extenzivní či popírající obecné chápání názvu předmětného výrobku. Žalovaný neměl povinnost vědecky zkoumat, jaký je přesný význam předpony EX, ale v souvislosti s ochranou spotřebitelů dovodit nejčastěji přisuzovaný význam předpony EX mezi spotřebiteli. Této povinnosti dostal a krajský soud se s jeho závěrem ztotožňuje.
14. Námitka a) z uvedených důvodů není důvodná.

ad b) Nesprávný výklad pojmu parazit

15. Žalobkyně v žalobě namítala, že mohou existovat parazité s pozitivním vlivem na lidský organismus. K prokázání této skutečnosti předložila článek s názvem „Paraziti jako terapie. Věda se pokouší léčit pomocí vajíček hlístů“ ze dne 29. 8. 2017, článek s názvem „Zbavili jsme se červích parazitů a získali jsme střevní záněty“ ze dne 22. 7. 2018, článek s názvem „Léčba starými přáteli. Západní civilizace se zbavila parazitů a možná právě kvůli tomu trpí nemocemi, které se v chudších zemích příliš nevyskytují“ ze dne 22. 7. 2018 a článek „Klidný spánek s mazlíčky bez nezvaných hostů“, dostupný na stránkách

<https://www.prozeny.cz/clanek/klidny-spanek-s-mazlicky-bez-nezvanych-hostu-36708>. K těmto důkazům krajský soud uvádí, že možný pozitivní vliv některých parazitů nikdy nebyl sporným a ani žalovaný jej nijak nevyvracel, naopak považoval tuto skutečnost jako nespornou. Krajský soud se ztotožňuje s žalobkyní v tom, že parazity lze obecně dělit na parazity těla prospěšné a na parazity s negativním vlivem na organismus. První skupina parazitů je však skupinou menšinou, jejíž existenci sama žalobkyně prokazovala toliko internetovými články a či dalšími nevědeckými zdroji. Krajský soud ani žalovaný však nikdy nezpochybnili, že by se parazité s pozitivním vlivem na organismus vyskytovat nemohli.

16. Krajský soud shodně jako u námítky a) má za to, že je pro rozhodování věci potřeba zkoumat všeobecně přijímaný význam slova parazit bez detailní znalosti druhů parazitů. Podle krajského soudu lze obvykle slovo parazit chápat jako organismus, který cizopasí na organismu jiném, tedy žije na úkor jiného organismu. V běžném životě si spotřebitelé spojují slovo parazit např. s blechou, klíštětem, roupy, škrkavkou, tasemnicí, atd. Žalobkyně k žalobě předložila mimo jiné články prokazující možný pozitivní vliv tasemnice na lidský organismus. Podle krajského soudu přestože existují případy, kdy se vědci snaží prokázat i možný pozitivní vliv tasemnice na organismus, většinou populace je vnímána existence tasemnice v těle negativně, ve většině případů s obavou ohledně působení tasemnice na lidské zdraví. Krajský soud pro úplnost uvádí, že odhlédne-li od biologického významu slova parazit, používá se toto slovo v běžné mluvě v souvislosti s negativním jednáním různých subjektů, lze zmínit např. parazitování na pověsti, parazitovat na sociální podpoře apod. Obvyklé chápání slova parazit tedy i v tomto smyslu nelze všeobecně považovat za pozitivní.
17. Žalobkyně v žalobě dále namítala, že zájmem parazita je s napadeným organismem „spolupracovat“. Žalobkyně tvrdila, že zachování existence hostitele je pro parazita zásadní s ohledem na jeho přežití, cílem parazita tak není způsobit hostiteli smrt. Jediným negativním vlivem jeho výskytu v organismu může být podle žalobkyně zhoršení zdravotního stavu. Na tento argument lze reagovat pouze tak, že zdaleka ne všechny nemoci vedou k usmrcení člověka, přesto je obecně lidé považují za negativní a činí kroky k uzdravení. Existence parazita v organismu k usmrcení člověka vést nemusí (např. výskyt vši), ale snižuje kvalitu života. Tato skutečnost vede k všeobecně negativnímu chápání působení parazitů na člověka, i když mohou existovat žalobkyní tvrzené vzácné výjimky.
18. Žalobkyně k prokázání všeobecného chápání pojmu parazit mezi spotřebiteli navrhovala, aby krajský soud k důkazu provedl výsledky průzkumu o vnímání významu slova parazit mezi spotřebiteli, jehož závěry budou dle zástupce žalobkyně „známé do 14 dnů od jednání soudu“. K dotazu krajského soudu při jednání nebyl zástupce žalobkyně schopen uvést o výzkumu žádné konkrétní skutečnosti, nevěděl, kdo průzkum provádí, kdy bylo vyhotovení průzkumu zadáno, jak zní otázky, které mají být předmětem průzkumu, kdy má být průzkum proveden ani na jakém vzorku spotřebitelů. Důkazní návrh byl tak zcela neurčitý a krajský soud nebyl schopen vyhodnotit na základě poskytnutých informací, zda by byl tento důkaz s to prokázat jakoukoli skutečnost významnou pro rozhodnutí věci. Navrhovat důkazy k prokázání tvrzených skutečností je právem žalobkyně, nikoli její povinností. Je proto na ní, aby předložila krajskému soudu dostatečně konkrétní důkazní návrhy, o kterých bude moci krajský soud rozhodnout. V nyní posuzované věci se však jednalo toliko o obecné tvrzení, které si krajský soud nemohl nijak ověřit a zhodnotit. Vzhledem k neurčitosti důkazního návrhu krajský soud v souladu se zásadou procesní ekonomie návrh na provedení důkazu zamítl.
19. Krajský soud uzavírá, že v posuzované věci bylo nutné vycházet z účelu konkrétního správního řízení a jeho cíle, krajský soud se tedy zaměřil na to, jaká a či práva a zájmy měly správní orgány chránit. Záměr žalovaného nebyl provést výklad toho, co přesně znamená slovo parazit, jaké

druhy parazitů existují a posoudit všechny možné vlivy na organismus, ale toliko provést výklad s ohledem na obvyklý, většinový názor spotřebitelů bez bližších odborných znalostí z důvodu, aby nedocházelo ke klamání spotřebitelů. Žalovaný tak dle krajského soudu nepochybil, pokud vyložil slovo parazit jako „příživník“ či „cizopasník“, protože to neodporuje majoritnímu negativnímu chápání daného slova. Vzhledem k tomu, že se spotřebitelé v běžném životě setkávají s parazity, kteří jejich život znepríjemňují (např. roupy, hlísti, vši), neshledává krajský soud výklad slova parazit provedený žalovaným za nezákonný.

20. Námitka b) není důvodná.

ad c) Spojitost mezi slovem parazit a nemocí

21. V posuzované věci se správní orgány zabývaly názvem doplňku stravy ParazitEX, tvrzením „pomáhá na parazity“, „pomáhá udržet trávicí trakt bez parazitů“ a tvrzeními uvedenými na internetových stránkách www.parazitex.cz, a dospěly k závěru, že lze název výrobku a citovaná tvrzení považovat za léčebná tvrzení, která zakazuje nařízení č. 1169/2011.
22. Podle bodu 20 preambule nařízení č. 1169/2011 „*je u potravin zakázáno používání informací, které by uváděly spotřebitele v omyl nebo které potravinám připisují léčebné vlastnosti*“. Podle čl. 7 odst. 3 téhož nařízení „*s výhradou odchylek stanovených v právních předpisech Unie nesmějí informace o potravině připisovat jakékoli potravině vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit, ani na tyto vlastnosti odkazovat*“. Z tohoto článku vycházely správní orgány v rozhodované věci a měly za to, že výrobek ParazitEX deklaruje, že organismus zbaví parazitů.
23. Pro posouzení této věci je tedy rozhodující výklad čl. 7 odst. 3 nařízení č. 1169/2011 v části „*vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit*“. Žalobkyně měla za to, že citovaný článek striktně odkazuje na nemoc a parazit nemocí není. Argumentovala v této souvislosti mezinárodní klasifikací nemocí a seznamem rizikových slov, ve kterých přesný pojem parazit uveden není.
24. Krajský soud zjistil, že v mezinárodní klasifikaci se samostatný pojem parazit skutečně nenachází. Bod I. mezinárodní klasifikace nemocí je však nazvaný jako „Některé infekční a parazitární nemoci“ a obsahuje např. oddíl B65-B83 Helmintózy – hlístové nemoci, B85-B89 Zavšivení, napadení roztoči nebo jinými členovci či B90-B94 Následky infekčních a parazitárních nemocí. Obsahuje seznam parazitárních nemocí, které jsou způsobeny hlísty, blechami, vešmi apod., přičemž se jedná o parazity, kteří žijí na úkor lidského organismu. Krajský soud má za to, že parazity nelze považovat za nemoc samotnou, ale za původce dané nemoci; bez působení parazita by parazitární onemocnění nemohlo vzniknout. Parazity nelze považovat toliko za určitý modifikátor, jak argumentovala žalobkyně, protože bez parazita by k danému onemocnění nedošlo. Např. helmintóza by bez parazitů ve formě hlístů neexistovala. Jedná se tedy o vztah příčiny a následku, přičemž bez parazitů by k parazitárnímu onemocnění nemohlo dojít.
25. Podle krajského soudu deklaruje-li doplněk stravy, že působí proti parazitům („*pomáhá na parazity*“, „*je potřeba rozbít celý cyklus vývoje parazitů*“), je jeho účelem, aby organismus nestrádal parazitární nemocí. Argumentace žalobkyně je tak zcela účelová a jednalo by se o přepjatý formalismus, pokud by krajský soud vyslovil, že mezinárodní klasifikace nemocí sice obsahuje seznam parazitárních nemocí, ale samostatný pojem parazit tam uveden není, proto je vyloučena aplikace čl. 7 odst. 3 nařízení č. 1169/2011. Parazité způsobují parazitární onemocnění, která jsou v mezinárodní klasifikaci nemocí uvedena, lze tedy jejich vliv na organismus podřadit pod pojem nemoc ve smyslu čl. 7 odst. 3 nařízení č. 1169/2011; citované ustanovení tak na posuzovanou věc dopadá. Shodné závěry lze uvést k seznamu rizikových slov, na který žalobkyně odkazuje, protože ten opět neobsahuje slovo parazit, ale „protiparazitární“. Krajský soud má za to,

že význam slovního spojení Parazit a EX (tedy „parazit ven“), má obdobný význam jako protiparazitární.

26. Krajský soud uzavírá, že žalovaný správně aplikoval čl. 7 odst. 3 nařízení č. 1169/2011, když dovodil, že výrobek žalobkyně deklaruje, že umožní zabránit nemoci, zmírní ji či ji vyléčí. Jeho výklad pojmu nemoc uvedeného v čl. 7 odst. 3 nařízení č. 1169/2011 nelze považovat za extenzivní.

27. Námitka c) není důvodná.

ad d) Absence výkladu pojmu „průměrný spotřebitel“

28. Žalobkyně argumentovala nedostatečnou specifikací pojmu „průměrný spotřebitel“. K této námitce krajský soud uvádí, že bližší specifikaci dotčené skupiny spotřebitelů má povinnost správní orgán provést tehdy, jedná-li se o rozsáhlou, ale specifickou skupinu osob, u které se požadují zvláštní znalosti. O tento případ se však v posuzované věci nejedná. Z předložených podkladů vyplynulo, že žalobkyně deklarovala v textech týkajících se výrobku ParazitEX, že kromě udržení organismu bez parazitů má tento doplněk stravy účinky na správné trávení a zažívání, detoxikaci a je vhodný pro posílení imunitního systému. Tyto účinky se tedy nevztahovaly na specifickou skupinu spotřebitelů, ale na spotřebitele, kteří mají zájem o správné fungování trávicího traktu a imunitního systému. U těch se zvýšená pozornost ohledně doplňku stravy či vyšší znalost nedala očekávat.

29. Žalobkyně v žalobě rozsáhle argumentovala rozhodnutím Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2013, sp. zn. 23 Cdo 3845/2012. Předmětem sporu řešeného Nejvyšším soudem byl výklad pojmu bolest a otázky „Bolí vás klouby?“. Už z vlastního znění pojmu bolest a citované otázky lze pochopit odlišnost mezi věcí řešenou Nejvyšším soudem a nyní posuzovanou věcí. V rámci opatření a napadeného rozhodnutí správní orgány musely posoudit společný vliv názvu výrobku (ParazitEX), doplňujících tvrzení uvedených na obalu výrobku („pomáhá na parazity“, „pomáhá udržet trávicí trakt bez parazitů“) a textu na internetových stránkách www.parazitex.cz („je potřeba rozbit celý cyklus vývoje parazitů. Proto je potřeba užívat doplněk stravy po dobu minimálně 1 měsíc, aby došlo k podchyzení následně vyvíjených larev z vajíček...“). Správní orgány tak v posuzované věci nevyvozovaly závěry z obecné otázky „Bolí vás klouby?“, jak tomu bylo v předmětném řízení u Nejvyššího soudu, ale z dostatečně konkrétního názvu a tvrzení, které žalobkyně spotřebitelům v souvislosti s výrobkem ParazitEX poskytovala.

30. Žalobkyně namítala, že se výrobky ParazitEX prodávaly v lékárnách, spotřebitelé při jejich koupi měli vynaložit vyšší míru pozornosti, aby zhodnotili, zda je výrobek určen na léčbu nějaké nemoci. Krajský soud má na rozdíl od žalobkyně za to, že prodejem výrobku v lékárně se naopak zvyšuje očekávání spotřebitele, že i volně prodejný doplněk stravy bude mít pozitivní vliv na jeho zdraví, ne-li léčivé účinky. Lékárna je jediným místem, kde je možné zakoupit či na základě lékařského receptu vyzvednout léčiva, její spojení s lékařským prostředím je tak nepopiratelné.

31. Žalovaný tak nechybil, pokud se nezabýval vymezením pojmu průměrný spotřebitel a toliko vysvětlil, jakým způsobem bude běžný spotřebitel název výrobku ParazitEX a další tvrzení vykládat a jaký význam bude spotřebitel z označení výrobku vyvozovat.

32. Námitka d) není důvodná.

ad e) On-hold seznam

33. Žalobkyně v žalobě odkazovala na dvě položky na on-hold seznamu, konkrétně na výtažky z listu papáji a vrcholáku myrobalánového, u kterých je v on-hold seznamu uvedeno, že mají „negativní dopad na vývoj parazitů“ a „pomáhá udržovat trávicí systém bez parazitů“. Podle žalobkyně tím,

že jsou dané položky součástí složení výrobku, vztahovala se tvrzení o protiparazitárním účinku výrobku k nim.

34. Krajský soud se proto zabýval tím, co je to on-hold seznam a jaká tvrzení a položky obsahuje. Dospěl k závěru, že žalobkyně směšuje dva rozdílné pojmy, a to pojem „léčebné tvrzení“ a „zdravotní tvrzení“, na která se on-hold seznam nevztahuje.
35. Léčebné tvrzení je tvrzení, které připisuje výrobku vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit. Při posuzování léčebných tvrzení je třeba vycházet z nařízení č. 1169/2011, podle jehož čl. 7 odst. 3, jak již bylo uvedeno shora, „s výhradou odchylek stanovených v právních předpisech Unie nesmějí informace o potravině připisovat jakékoli potravině vlastnosti umožňující zabránit určité lidské nemoci, zmírnit ji nebo ji vyléčit, ani na tyto vlastnosti odkazovat“. Uvádění léčebných tvrzení je tedy zakázáno.
36. Od léčebných tvrzení je potřeba odlišit zdravotní tvrzení, která upravuje Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006, o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin (dále jen „nařízení č. 1924/2006“). Toto nařízení v bodě 3 preambule stanoví, že „obecná ustanovení o označování potravin jsou uvedena ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES ze dne 20. března 2000 o sbližování právních předpisů členských států týkajících se označování potravin, jejich obchodní úpravy a související reklamy (pozn. soudu: tato směrnice již neplatí a byla zrušena a nahrazena nařízením č. 1169/2011). Směrnice 2000/13/ES obecně zakazuje používání údajů, které by kupujícího uváděly v omyl nebo které připisují potravinám léčebné vlastnosti. Toto nařízení by mělo doplnit obecné zásady směrnice 2000/13/ES a stanovit zvláštní ustanovení pro používání výživových a zdravotních tvrzení při označování potravin, které mají být jako takové dodány spotřebiteli [pozn. soudu: směrnice č. 2000/13/ES v čl. 2 bod. 1 písm. a), obdobně jako čl. 7 odst. 3 nařízení č. 1169/2011, upravovala, že použité způsoby označování potravin nesmějí připisovat potravině vlastnosti umožňující předcházet určité lidské nemoci, léčit ji nebo ji vyléčit, a tyto vlastnosti uvádět]“. Nařízení č. 1924/2006 tak stanovuje výjimky z obecného zákazu léčebných tvrzení u potravin.
37. Podle čl. 2 bod 2 odst. 5 nařízení č. 1924/2006 se zdravotním tvrzením rozumí každé tvrzení, které uvádí, naznačuje nebo ze kterého vyplývá, že existuje souvislost mezi kategorií potravin, potravinou nebo některou z jejích složek a zdravím. Problematická mohou být zdravotní tvrzení dle čl. 14 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1924/2006, která se týkají snižování rizikového faktoru onemocnění. Tato zdravotní tvrzení mohou být podle čl. 28 odst. 5 nařízení č. 1924/2006 uváděna a používána do přijetí seznamu těchto tvrzení. Na základě tohoto ustanovení tak vznikl tzv. on-hold seznam, na kterém jsou uvedena zdravotní tvrzení, která dosud nejsou schválená, ale do doby jejich schválení je možné je používat. Na tento seznam a tvrzení v něm uvedená žalobkyně odkazovala.
38. Z výše uvedeného vyplývá, že zdravotní tvrzení a položky uvedené na on-hold seznamu na řešenou věc nedopadají. On-hold seznam se vztahuje toliko na zdravotní tvrzení, tedy tvrzení o snižování rizikového faktoru onemocnění dle čl. 14 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1924/2006. V posuzované věci ale žalobkyně v názvu výrobku a dalších informacích o výrobku ParazitEX nedeklarovala toliko snížení rizikového faktoru onemocnění, ale uváděla, že výrobek zbaví tělo parazitů, které se v něm již nacházejí. Nešlo tak o zdravotní tvrzení, v jehož souvislosti by měl žalovaný povinnost posuzovat existenci on-hold tvrzení, ale o léčebné tvrzení ve smyslu směrnice č. 1169/2011, která léčebná tvrzení zakazuje.
39. Krajský soud uzavírá, že tvrzení uvedená na on-hold seznamu na posuzovanou věc nedopadají. Vzhledem k tomu, že žalovaný považoval název výrobku a jednotlivá tvrzení o něm za léčebná tvrzení, nepochybil, pokud se on-hold seznamem nezabýval.
40. Námitka e) tak není důvodná.

Shodu s prvopisem potvrzuje Markéta Chrudinová.

41. Krajský soud na závěr uvádí, že žalobkyně v průběhu jednání soudu, které se uskutečnilo dne 30. 8. 2018, vznesla nové žalobní námítky, které nebyly součástí žaloby. Namítala nerovnost zacházení žalovaného s různými subjekty v totožných otázkách a dále to, že žalovaný nevypořádal jednu z odvolacích námitek v řízení o odvolání proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně. K prokázání těchto skutečností předložila k důkazu 26 printscreenů internetových stránek. Podle § 71 odst. 2 s. ř. s. „žalobce může kdykoli za řízení žalobní body omezit. Rozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky rozhodnutí nebo ji rozšířit o další žalobní body může jen ve lhůtě pro podání žaloby“. Tak se v nyní posuzované věci nestalo, neboť lhůta k podání žaloby uplynula dne 4. 1. 2017. Žalobkyně tedy žalobu rozšířila až při jednání soudu dne 30. 8. 2018, které se uskutečnilo po lhůtě předvídané ustanovením § 71 s. ř. s. Krajský soud proto nebyl oprávněn tuto žalobní námítku pro její opožděnost projednat a důkazní návrhy s ní související zamítl.

F) Závěr a náklady řízení

42. Jelikož krajský soud neshledal nezákonnost napadeného rozhodnutí, kterou žalobce vytýkal v žalobních bodech, žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
43. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť procesně úspěšnému žalovanému dle obsahu spisu v řízení žádné náklady jdoucí nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Olomouc 30. srpna 2018

JUDr. Zuzana Šnejdrová, Ph.D. v. r.
předsedkyně senátu